

olyan következetesen, mint éppen Bölöni György. Nagy érdeme neki, hogy végre a sokféle hazug beállítást sikerül megcáfolnia s eloszlatnia. Hatvány nyomán kialakult hiedelmet, mely Adyt az uralmon levő feudális osztály képviselőjeként mutatja. Az úgynevezett „úri-gőg” nem sajátja a költőnek. Tulajdonképpen „a kicsorduló paraszti dölyfzsenis keveréke”. Ady nem árulja el az osztályát, mert nem tagja annak. Származása inkább szembe állítja az uralkodó réteggel s a kicsúszott talajú parasztság joggal érezheti őt harsos képviselőjének.

A költő párisi életének minden titka, minden eddig ismeretlen részlete feltárul előttünk. Mennyi ismeretlen esemény, mennyi meghökkentő, eddig homályban maradt részlet! Különösen a Lédával kapcsolatos oldalak hatnak a meglepetés erejével.

Nagyon ideje volt e könyv megjelenésének! Most ismertük meg azt az Ady Endrét, aki bátran vallotta: A kapitalista civilizáció nem non plus kultúra.”

Köszönjük Bölönyi Györgynek, hogy végre megmutatta Ady igazi arcát, mely a kisemmizett, elnyomott milliók védelmében szól s harcol haláláig. Jól mondja a szerző, könyve végén: „Soha nem foglalhatja le őt a mindenkori uralkodó osztály, mert velük szemben örökké el-lenség, lázadó marad.”

Őszi Zoltán

IVO ANDRICS: HÍD A DRÍNÁN.
(Szikra-kiadás).

„Balkáni állapotok” — szokták mondani, ha az elmaradottságot, a kulturátlanságot akarják jellemezni. Legtöbbször persze a fitymáló kritikusként fogalmazzák a Balkán igazi állapotairól. A balkáni országok technikai civilizáció tekintetében valóban hátrább állanak Európa, Ázsia és Amerika sok országánál, de a Balkánon lakó népek sajátos lelki kultúrája bizonyly sokkal tisztább, magasabb, emberibb emez országok leg-többjénél.

A hozzánk, magyarokhoz közeli, de mégis alig ismert ezerarcú balkáni világ életét pergeti elénk ez a regény, amely írójának mélyszéles bölcsessége, ragyogó tolla, nemes humanizmusa és forró szabadságszeretete miatt méltán nyerte el a Jugoszláv Állami Nagydíjat. A „véradoba” elhurcolt szerb janicsár-fiúból hírneves török hadvezérré vált főúr által közel fél évezreddel ezelőtt épült Drina-híd áll a regény középvoná-lán. A híd körül csoportosul az emberek, családok, Bosznia szerb, török, zsidó la-

kóinak sorsa, vágyai, multja és jelene, — a Balkán egész története. A regénynek a magyar történelemmel is számos összefüggése van, mint ahogy a török megszállás idején és a két világháború körül a balkán világa igen közel állott Magyarországhoz.

Ivo Andrics regénye méltó lenne arra, hogy minden magyar népkönyvtárat ellássonak egy-egy példányával. Megragadón szép írás, de hézagpótló is. A velünk szomszédos Jugoszlávia megismerésében még nagy szerepe lehet. Ebből a regényből könnyen megérthetjük, miért küzdöttek Jugoszlávia népei oly csodálatraméltó hősiességgel a német betolakodók ellen a második világháborúban és hogyan kovácsolhatta össze ez a küzdelem a soknyelvű balkáni népeket a mai Jugoszlávia egyre izmosodó államlközösségébe.

Ivo Andrics 1942-ben, a német megszállás idején írta meg ezt az értékes, szerkezetében eisörangú, stílusában élvezetes regényt. Bosznia egy eldugott sarkában állott a regény „hőse”, a híd, ide csoportosítja az író nemcsak a híd körül élő népek négyezer éves multját, de a mi korunk nagy problémáit is. A hidat a németek 1944-ben felrobbantoták; ezzel véget ért a regény is, de a regény olvasója választ kap sok problémára és gazdagabb lesz egy nagy irodalmi élménnyel. Ez a könyv a multból merít és a jövőbe mutat a művészet legnemesebb eszközeivel.

Kovács Mihály

DEZSÉNYI BÉLA: MAGYARORSZÁG ÉS SVÁJC. (Hazánk és a nagyvilág. VI. — Tekei Pál Tudományos Intézet kiadása).

A szent-galleni kalanddal kezdődött... Ha logika volt a történelemben, háborúk, fegyvercsörgés zaja, majd ágyúk dübörgése és bombák robbanása kísérne végig az egész könyvön. Milyen jó, hogy az emberi történelmet az emberi logikánál jóval magasabbrendű erő irányítja. Békés kereskedők, reformátorok, írók és tudósok, a kultúra egyéb munkásai jelentik a magyar-svájci kapcsolatok folytonosságát. Ez a folytonosság hol erőteljesebb, hol kevésbé erőteljes, de az adatok mögött lappangó lényegét is meg-látni. kiolvasni tudók számára állandó biztatás a középkortól kezdve mind a mai napig. Két szabadságszerető nép testvéri ölelkezése olvasható le Dezsényi Béla könyvének lapjairól. Ha elgondolkozunk rajta, akkor legfőljebb azon kell